

ז

כניסה לבית חולים שבו יש מערכת אוטומטית למדידת חום

כבוד תלמידי אהובי יקיר לבבי

הרה"ג ר' יוסף יהונתן שפרונג שליט"א

מראשי החבורה בבית מדרשנו

וראש בית מדרש גבוה להלכה ורפואה, חיפה

הנני במענה קצר לשאלתו, וכבר אמרו שאלת חכם חצי תשובה, וכך גם לגבי שאלתו
דמר.

האם מותר לאדם ליכנס לבית חולים בשבת בתקופה זו לבקר או לסעוד את החולה
כאשר בפתח בית החולים יש מערכת אוטומטית שמודדת את חום גופו של כל אחד
ואחד. ואם יש לו חום גבוה יעצרו אותו לשם בירור, ואפשר שימנעו ממנו את הכניסה.

צדקת בהנחה דלפי מה שכתבתי (שו"ת מנחת אשר ח"א סימן ל"ב וח"ב סימן ל"ג
אות ב') דכל שאין לאדם כל ענין בהפעלת מערכת חשמלית – אלקטרונית, ואינו אלא
מהלך לפי דרכו ולפי תומו, אין כאן מלאכה כלל, דהוא הדין בנידון דידן. וכמו שאלפים
ורבבות הולכים בימי שבת וחג לכותל המערבי מרחבי העיר אף שבדרך יש מצלמו מעקב,
דאף אם יודע האדם שיש מצלמות אלה, והם קולטים כל תנועה שלו, והתמונה משתנה
לפי תנועותיו, כיון שאין לו ענין בכך אין כאן מלאכה.

ולכאורה הוא הדין והוא הטעם גם בנידון דידן, דהלא מהלך הוא לפי תומו ונכנס לבית
חולים בדרך שנכנסים בימים כתיקונם ובדרך הנהוג בכל מקום ובכל זמן, אלא שיש
מערכת שעובדות ואינה תלויה בו, ומה בין זה ובין המצלמות הנ"ל.

ואף שאם יסרב להיבדק לא יתנו לו ליכנס לביה"ח, אין בכך כל נפ"מ כיון שמבחינתו
אין לו כל רצון וענין במדידה זו.

מנחת אשר – בתקופת הקורונה מהדורה תליתאה

ובצדק כתבת דאין בין אדם המתקרב לכותל שאם המצלמות יזהו שהוא נושא נשק וכדומה ייעצר ולא יניחו לו ליכנס, כך גם במערכת זו למדידת חום, אם מוצא שיש לו חום לא יתנו לו ליכנס, והיינו הך.

ומלבד מה שנראה לי ברור בסברא כנ"ל, נראה לצדד עוד בזה להניח דלא בחשש דאורייתא עסקינן אלא בחשש איסור דרבנן.

א. כבר ביארתי בכמ"ק בגדר דין כלאחר יד דאין זה תלוי במעשה בלבד אלא במלאכה. ובמנחת אשר למס' שבת (סימן ע"ה אות ב') הבאתי שנחלקו בשאלה זו האליהו רבה והאבני נזר.

האבני נזר (או"ח סימן ר"ט) הביא את דברי האליהו רבה דאף לדעת המחמירים בפתיחת ספר שאותיות כתובות בצדי הדפים מ"מ ביד שמאל יש להקל דהכותב בשמאל פטור, והאבני נזר דחה דבריו דאף שאין דרך כתיבה בשמאל, מ"מ צריך לפתוח ספר ולסגרו בשמאל. וביארתי שלדעתי אין גדר זה תלוי במעשה אלא בעיקר המלאכה.

ומ"מ נראה דהעושה מלאכה בדרך הליכה בעלמא ללא כל מעשה מסויים ודאי אין בו מלאכה דאורייתא וגרע אף מכלאחר יד.

ב. כבר ביארתי בכמ"ק דבשעת הדחק וכשיש עוד צירופי קולא, יש לצרף את דעת גדולי עולם הבית יצחק והמהרש"ם שכל עיקר סגירת המעגל חשמלי הוי איסור דרבנן, אף שנקטינן עיקר כדעת החזון איש דיש בזה חשש דאורייתא.

ג. נחלקו הראשונים בפסיק רישא דלא ניחא ליה אם מותר לכתחלה כדעת הערוך, או יש בו איסור דרבנן כשיטת התוס', ולא איכפת ליה הוי כלא ניחא ליה, ואם האדם מרגיש בטוב ואין לו חום לא איכפת ליה בכל בדיקה זו והוי ליה פסיק רישא דלא ניחא ליה, ומה שהוא צריך להיבדק כדי ליכנס אין לו שום משמעות כנ"ל.

מנחת אשר – בתקופת הקורונה מהדורה תליתאה

ומשום כל זה נראה דאם אין צורך גמור, כגון אלה שבאים סם לבקר ולשמח, עדיך להימנע מליכנס, אבל כאשר יש צורך גמור, כגון מי שבא לבקר ולסעוד קרוב או חבר, ובודאי מי שלא חש בטוב ובא להיבדק יש להקל בשופי שיכנס לשערי בית החולים.

ואף שכבר כתבתי בכמ"ק שירא שמים ראוי לו להתרחק מכל הפעלת מערכות אלקטורניות בין באופן ישיר ובין באופן עקיף, בין בכונה ובין שלא בכונה, ושומר נפשו ירחק מהם, לא כן בנידון דידן, כי במצוה רבה עסקינן, ואף אחד אינו מבקר בבית החולים לשם תענוג בעלמא, אלא כדי לעזור ולסייע לחולים, שברובם הם חולים שיש בהם סכנה.

ועוד חוששני שאם נצדד להחמיר בזה יהיו אנשים שהם בכלל ספק פיקו"ג ובימות החול היו ודאי הולכים לבה"ח, ובגלל חשש חילול שבת ימנעו מליכנס לביה"ח ויסתכנו בנפשותיהם, ועלינו להחמיר בפיקוח נפש.

ומשום כל זה נראה דבנידון דידן יש לומר יקוב הדין את ההר וכיון שמעיקרא דדינא נראה להקל, כך יש ללמוד ולהורות.

באהבת עולם

אשר וייס

ח

מדת האחריות של חולה שהדביק אחרים במחלה

הנה כבר הארכנו בחובת הזהירות בשעת המגיפה להתרחק מחברתם של בני האדם על מנת למנוע התפשטות המגיפה. אך עדיין יש לעיין במדת האחריות הרובצת על האדם שמתוך רשלנות וחוסר זהירות הדביק אחרים במחלה, והאם הציבור זכאי לדרוש מן החולה או מי שעלול להיות חולה להתרחק מהם כדי שלא יחלו במחלה.